

Sygn. akt I CSK 2883/22

POSTANOWIENIE

Dnia 15 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa J. Ł.
przeciwko A. K.
o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli,
na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 15 listopada 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie
z dnia 19 listopada 2020 r., sygn. akt IX Ca 1763/19,

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Obowiązkiem skarżącego jest sformułowanie i uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania w nawiązaniu do powyższych przesłanek, a rozstrzygnięcie Sądu Najwyższego w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wynika z oceny, czy okoliczności powołane przez skarżącego odpowiadają tym, o których jest mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Pozwana wniosła o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na

jej oczywistą zasadność (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), wynikającą z tego, że „Sąd Okręgowy w Olsztynie dokonał pozornej kontroli instancyjnej wyroku Sądu Rejonowego w Nidzicy. Orzeczenie to bowiem zapadło wyłącznie w oparciu o twierdzenia i dowody zaoferowane przez stronę powodową. Sąd pierwszej instancji nie wydał postanowienia w przedmiocie zgłoszonych przez pozwaną wniosków dowodowych w przedmiocie przeprowadzenia dowodu z siedmiu nagrań znajdujących się na nośniku pamięci w postaci płyty CD, zwrócenia się do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w K., czy wreszcie przesłuchania świadka w osobie H. W., nie oddalił tych wniosków, ani ich nie pominął, w ogóle nie odniósł się do zgłoszonych dowodów. Takie postępowanie pozbawiło pozwaną możliwości wykazania prowadzonych z rodzeństwem rozmów na temat umieszczenia powódki w Domu Pomocy w J., zorganizowania opieki nad powódką, okazywania przez pozwaną rachunków za opłaty eksploatacyjne, co miałoby istotny wpływ na ocenę czy zachowanie pozwanej mieściło się w kanonie rażącej niewdzięczności, a co za tym idzie, na zasadność powództwa, bowiem dowody te mogły spowodować wydanie odmiennego rozstrzygnięcia. (...) Sąd pierwszej instancji nie wydał również postanowienia w przedmiocie zgłoszonych przez pozwaną wniosków dowodowych w przedmiocie zobowiązania powódki do przedłożenia dokumentacji medycznej, w szczególności dotyczącej jej hospitalizacji przed dniem 29 czerwca 2018 roku i udzielenia informacji o przyjmowanych lekach, posiadanych schorzeniach oraz do wskazania placówek medycznych, w których powódka podejmowała leczenie, a następnie nieprzeprowadzenie dowodu z opinii biegłych sądowych lekarzy psychiatry i psychologa na okoliczność stanu zdrowia powódki w dacie składania oświadczenia o odwołaniu darowizny, na okoliczność czy powódka cierpi na chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe lub jest otępiąta, ewentualnie czy jest osobą podatną na sugestie, jak również na okoliczność czy w dniu 29 czerwca 2018 roku była w stanie świadomie i swobodnie podjąć decyzję i wyrazić wolę w zakresie złożenia oświadczenia woli o odwołaniu darowizny, które to wnioski miały istotny wpływ na wynik niniejszej sprawy, albowiem od nich zależała ważność złożonego oświadczenia o odwołaniu darowizny przez powódkę i prezentowanego w sprawie stanowiska, które mogło być wynikiem wpływu rodziny powódki zaangażowanej w niniejszy proces, co również miało wpływ na

zachowanie pozwanej i ocenę tych postępowań przez pryzmat konfliktu rodzinnego i prowokowania pozwanej”. Pozwana zarzuciła też, że „Sąd Rejonowy bagatelizował stronę pozwaną w procesie, uniemożliwiając jej obronę, faworyzując powódkę. Wszelkie twierdzenia i dowody zawnioskowane przez powódkę zostały przez Sąd rozpoznane i uwzględnione, co nie miało natomiast zastosowania wobec osoby pozwanej. Takie zachowanie nie zasługuje na akceptację i nie korzysta z żadnej ochrony prawnej. Sąd Rejonowy nie odniósł się w ogóle do wniosków dowodowych zgłoszonych przez pełnomocnika pozwanej, mimo iż okoliczności na jakie dany dowód miał zostać przeprowadzony, mogły w istotny sposób wpłynąć na wynik sprawy. Sąd zbagatelizował te dowody i co więcej, nie wyjaśnił dlaczego tak postąpił. Sąd Okręgowy dokonując pozornej kontroli instancyjnej, akceptując taki stan uchybił licznym przepisom proceduralnym, jak art. 382 k.p.c. w zw. z art. 327¹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 235² § 1 i 2 k.p.c. oraz art. 236 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 32 Konstytucji RP.”

W orzecznictwie Sądu Najwyższego utrwalony jest pogląd, że uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej jako przesłanki jej przyjęcia do rozpoznania wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia zaskarżonym orzeczeniem przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzania wyводу zmierzającego do jego wykazania. Oczywistość naruszenia ma miejsce wówczas, gdy jest ono widoczne *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje przy tym samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Trzeba jednak podkreślić, że tak jak podstawami skargi kasacyjnej nie mogą być objęte zarzuty błędnych ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.), tak samo nie można z odwołaniem się do nich wywodzić o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej albo wykazywać tę zasadność z odwołaniem się do innego stanu faktycznego niż będący podstawą rozstrzygnięcia.

Pozwana była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika z urzędu, co stwarzało dla niej gwarancję, że wykorzysta dostępne proceduralnie środki dla zapewnienia sobie wpływu na przebieg i wynik postępowania.

Na rozprawie 27 marca 2019 r. Sąd Rejonowy zobowiązał pełnomocników stron do złożenia w terminie 14 dni ostatecznych wniosków dowodowych, pod rygorem pominięcia. Pełnomocnik pozwanej 10 kwietnia 2019 r. złożył pismo procesowe, w którym wystąpił o dopuszczenie dowodów z wydruku artykułu prasowego dotyczącego syna powódki, na okoliczność zagrożenia jakie stwarza dla mienia, wydruku wiadomości sms, na okoliczność konfliktu rodzinnego, dowodu z siedmiu nagrań na płycie CD z rozmów między dziećmi powódki na okoliczność sposobu zorganizowania opieki nad powódką, zobowiązania powódki do przedłożenia dokumentacji medycznej, w szczególności dotyczącej jej hospitalizacji przed dniem 29 czerwca 2018 roku i udzielenia informacji o przyjmowanych lekach, posiadanych schorzeniach oraz do wskazania placówek medycznych, w których powódka podejmowała leczenie, na okoliczność stanu zdrowia w czasie składania oświadczenia o odwołaniu darowizny, a następnie o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych sądowych lekarzy psychiatry i psychologa na okoliczność stanu zdrowia powódki w dacie składania oświadczenia o odwołaniu darowizny, na okoliczność czy powódka cierpi na chorobę psychiczną, upośledzenie umysłowe lub jest otępiąta, ewentualnie czy jest osobą podatną na sugestie, jak również na okoliczność czy w dniu 29 czerwca 2018 roku była w stanie świadomości i swobodnie podjąć decyzję i wyrazić wolę w zakresie złożenia oświadczenia woli o odwołaniu darowizny.

Sąd Rejonowy w istocie do tych wniosków się nie odniósł, lecz w mieszkaniu powódki przeprowadził dowód z zeznań stron. W trakcie jego prowadzenia Sąd Rejonowy miał okazję stwierdzić, jaka jest kondycja powódki, czy ma z nią kontakt i czy powódka ma rozeznanie co do przedmiotu postępowania wszczętego w związku z jej oświadczeniem o odwołaniu darowizny. Sąd Rejonowy miał też okazję stwierdzić, w jakich warunkach mieszka powódka (m.in., że w mieszkaniu powódki nie ma prądu),

Na rozprawie zamkniętej 8 października 2019 r. pełnomocnik pozwanej nie

zgłosił żadnych zastrzeżeń do protokołu, które by odnosiły się do przebiegu postępowania dowodowego i do uchybień popełnionych w jego trakcie, które powinny być Sądowi zasygnalizowane na podstawie art. 162 k.p.c.

W apelacji od wyroku Sądu Rejonowego pozwana zarzuciła Sądowi Rejonowemu, naruszenie przepisów prawa materialnego tj. „art. 898 § 1 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i w konsekwencji przyjęcie, że pozwana swoim zachowaniem w postaci braku zainteresowania matką podczas krótkiego pobytu w 2018 roku w szpitalu, braku kontaktu z personelem medycznym dopuściła się rażącej niewdzięczności, w sytuacji gdy postawa pozwanej w tym zakresie podyktowana była konfliktem między stronami oraz zachowaniem samej powódki”. Pozwana zarzuciła nadto Sądowi Rejonowemu sprzeczność jego istotnych ustaleń z zebrany w sprawie materiałem dowodowym, mogącą mieć wpływ na treść orzeczenia, a polegającą na przyjęciu, iż „pozwana zakazała pobierać rzeczy powódki niezbędnych do szpitala z zajmowanego przez nią lokalu we wsi K., w sytuacji gdy przeczy temu treść zeznań świadka J. Ł., pozwanej A. K. oraz dowód z dokumentu w postaci wydruku z wiadomości tekstowych, a brak jest innego dowodu uprawniającego do takich ustaleń”. W rezultacie pozwana wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części i oddalenie powództwa. W apelacji pozwana nie domagała się przeprowadzenia dowodów, których nie przeprowadził Sąd Rejonowy, nie zgłosiła też innych wniosków dowodowych (z zastrzeżeniem art. 381 k.p.c.), które mogłyby spowodować zmianę ustaleń i wpłynąć na wynik postępowania.

W tym stanie rzeczy nie sposób jest uznać argumentacji przytoczonej przez pozwaną we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania za świadczącą o oczywistej zasadności skargi.

Z uwagi na powyższe, na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

[as]